

Salgótarján Megyei Jogú Város Gyámhivatala
3100 Salgótarján, Múzeum tér 1.

Ü.sz.: 20356/2011.

Tájékoztató
a Salgótarjáni Gyámhivatal 2010. évi hatósági tevékenységéről

Tisztelt Közgyűlés!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig - a külön jogszabályban meghatározott tartalommal - átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület, illetve a közgyűlés megtárgyal. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelésnek a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet 10. számú mellékletében foglaltak szerint tartalmaznia kell a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.

Amikor most jogszabályi kötelezettségünknek eleget teszünk, a korábbi hagyományt folytatjuk, lehetővé téve, hogy továbbra is megismerhessék a gyámügyi igazgatási területen folyó munkát.

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem tájékoztatóm szíves tudomásul vételét.

Salgótarján, 2011. április 4.

dr. Szaniszló Éva
gyámhivatal vezető

Tájékoztató

a Salgótarjáni Városi Gyámhivatal 2010. évi hatósági tevékenységéről

I. Tárgyi feltételek, létszámadatok, ügyiratforgalom

A Salgótarjáni Városi Gyámhivatal (továbbiakban gyámhivatal) működésének tárgyi feltételei az elmúlt év során jelentősen nem változtak. Valamennyi ügyintézőnek külön iroda áll rendelkezésére. Február hónapban sajnos a hivatásos gondnokoknak kialakított helyiséget át kellett adnunk a Szociális és Egészségügyi Irodának. Ez a hivatásos gondnokok munkáját megnehezíti, de tudomásul vettük és igyekeztünk segíteni őket munkájuk diszkrét ellátásában.

A technikai feltételek változatlanul rendelkezésre álltak, a gyámügyi program folyamatosan működött.

A személyi feltételekben annyi változás történt, hogy a gondnokoltak ügyeivel foglalkozó ügyintézőt november hónaptól jogi végzettségű, határozott idejű köztisztviselői jogviszonyban foglalkoztatott ügyintéző helyettesítette.

A gyámhivatal egy irodavezetővel, 5 ügyintézővel és egy ügykezelővel látta el a feladatot. Az ügyintézők közül egynek jogtudományi egyetemi, kettőnek államigazgatási főiskolai, kettőnek pedig egyéb felsőfokú végzettsége van, amely a szakmai képesítési előírásoknak megfelelt. Az ügyintézők ügytípusonként megosztva végezték munkájukat. A gyámhivatali eljárások a jogszabályváltozások folytán egyre sokrétűbbek és bonyolultabbak, amelyhez társult, hogy az ügyek érzelmileg, pszichésen is nagyon megterhelték az ügyintézőket.

A hivatásos gondnokok közül az egyik gondnok év közben elhunyt, ezért december hónapban a helyét betöltve sikerült a gondnokoltak számára az új hivatásos gondnokot kirendelni. A kirendelés során nagyfokú együttműködést tapasztaltunk a posta és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság részéről, amely lehetővé tette, hogy az átmenet zökkenőmentes legyen; a karácsony előtti időszakban a gondnokoltak a megfelelő anyagi juttatást megkapták.

A gyámhivatalban a 2010. év során az ügyiratforgalom 13443 volt. 1729 határozatot, 153 megfellebbezhető végzést és 2415 meg nem fellebbezhető végzést hoztunk. A döntések közül 7 határozatot és 29 végzést támadtak meg államigazgatási úton. A 36 fellebbezés során 3 határozatot és 4 végzést megsemmisített a másodfokon eljáró hatóság és 4 végzést változtatott meg. Saját hatáskörben 3 esetben vontuk vissza a döntésünket. A fenti adatok mutatják, hogy milyen nagyszámú döntés születik az ügyintézés során. A gyámhivatali iratok jellegzetessége, hogy évekre visszamenően folyamatos ügyintézészt igényelnek, többségük gyakorlatilag nem kerülhet lezárásra, mivel egy-egy gyermek, család, gondnokolt, akár egész élete során, illetve nagykorúságának betöltéséig, sőt azon túl is igényel gyámhivatali hatósági beavatkozást. Nem kevés olyan ügyben jártunk el, ahol az évi érkezések száma kétjegyű, sőt van olyan ügyünk, ahol az elmúlt év során az iktatott alszám 347 volt. A gyámhivatali döntések szerkesztése maga is bonyolult feladat, a döntés rendelkező része is többnyire több oldalas, indokolással együtt 5-8 oldalt is kitesz.

A határozatok számához mérten elenyésző a megtámadott döntések száma. Valamennyi eljárás során betartottuk az ügyintézési határidőt.

A gyámhivatal illetékességi területe az előző évhez képest nem változott, 24 környező településre vonatkozóan látta el hatáskörét.

A gyámhivatal tevékenységi körét – néhány kivételes eljárástól eltekintve – a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (továbbiakban Csjt.), a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.), valamint a gyámhatóságokról és a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet (továbbiakban Gyer.), a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII. 23.) Kormányrendelet, és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban Ket.) szabályozza. Az új hatáskörökkel kapcsolatosan a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény, illetve a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X.19.) Kormányrendelet és a földgazdálkodásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Kormányrendelet tartalmazza a jogi hátteret.

A gyámhivatal tevékenységi köre alapvetően három csoportra osztható: a kiskorúak személyi és vagyoni érdekvédelme, a felnőttek személyi és vagyoni érdekvédelme, egyéb koordinációs jellegű tevékenység.

II. A kiskorúak személyi és vagyoni érdekvédelme

Gyermekvédelmi feladatok

Eredménytelen védelembevétel

Az eredménytelen védelembevétel felülvizsgálata 2009. szeptember 1-től képezi a gyámhivatal hatáskörét. A jegyző haladéktalanul értesíti a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele céljából, ha a védelemben vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, és alaposan feltételezhető, hogy segítséggel sem biztosítható a gyermek családi környezetben történő megfelelő gondozása, nevelése vagy, ha a védelemben vétel már két éve fennáll és a védelemben vétellel a gyermek veszélyeztetettségét nem sikerült megszüntetni.

Az eredménytelen védelemben vételről szóló jegyzői döntés alapján a gyámhivatal a hivatalból indított eljárása során megteszi a hatáskörébe tartozó intézkedéseket, így különösen:

- a) meghallgatja a gyermeket gondozó szülőt, a különélő szülőt, a gyermek gyámját, szükség szerint más közeli hozzátartozóját, valamint indokolt esetben a korlátozottan cselekvőképes gyermeket, az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermeket, illetve azt a családgondozót, aki a védelemben vétel során a családot gondozza,
- b) indokolt esetben környezettanulmányt készít,
- c) megvizsgálja a családbafogadás lehetőségét, az átmeneti nevelésbe vétel elrendelésének indokoltságát, a gyermek elhelyezése, elhelyezésének megváltoztatása, illetve a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti per megindításának szükségességét.

Tavalyi évben 11 esetben indult ilyen eljárás, amely 29 gyermeket érintett. 4 gyermeket átmeneti nevelésbe vettünk. A többiben az eljárás megszüntetésre került.

Ideiglenes hatályú elhelyezés

Erre az intézkedésre nemcsak a gyámhivatalnak van hatásköre, hanem a jegyzői gyámhatóságnak, illetve egyéb szerveknek is (rendőrség, ügyészség, bíróság, büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága) akkor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy fejlődését családja, környezete, önmaga olyan súlyosan veszélyezteti, hogy azonnali elhelyezése szükséges.

2010-ben 65 gyermek került ideiglenes hatállyal elhelyezésre, azaz azonnali intézkedésként kellett őket családjukból kiemelni. Közülük csak 2 gyermeket helyezett el a gyámhivatal. Az ideiglenes

hatályú elhelyezést követően 23 gyermeket kellett átmeneti nevelésbe venni és egyet sem tartós nevelésbe. A szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti perindítás nem volt szükséges, de egy gyermek esetében kellett pert indítani a gyermek elhelyezése iránt és 21 esetben a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt. 16 gyermek esetében szüntette meg a gyámhivatal az eljárást úgy, hogy védelembevételi eljárást vagy gyermekjóléti alapellátást kezdeményezett. Az előző évihez képest a beutalt gyermekek számában szembetűnő változás nem volt talán csak annyi, hogy kisebb mértékben növekedett az eljárások megszüntetésének esete, ami arra utal, hogy nem volt indokolt az ideiglenes elhelyezés.

Az adatok nyilvánvaló összefüggést mutatnak a családok körülményeinek romlásával, amely sajnálatos módon kihat a szülők gyermeknevelési szokásainak változására is.

Átmeneti nevelésbe vétel, tartós nevelésbe vétel

Az átmeneti nevelésbe vétel esetén – mint ahogy az elnevezés is mutatja – van remény arra, hogy a gyermek családgondozással, vagy a családnak nyújtott egyéb segítséggel visszakerülhessen vér szerinti családjába. A tárgyév során 25 kiskorút vettünk átmeneti nevelésbe. 17 gyermeket szülői elhanyagolás miatt, 4-et családon belüli bántalmazás és 4-et magatartási, beilleszkedési zavar miatt. A 25 gyermekből 4 maga kérte az átmeneti nevelésbe vételét, 1 ismételten lett átmeneti nevelt, 5-öt alapellátás keretében gondoztak és 19-et védelembe vettként gondoztak. 2010. december 31-én összesen 54 gyermeket tartottunk nyilván átmeneti neveltként. Ez a 2009. évinek a másfélszerese.

Az adat azt jelzi, hogy az átmeneti nevelés „átmeneti jellege” nem érvényesül, 7 gyermek került haza tavaly a családjához. Sajnos a visszagondozás évek óta nagyon ritkán történik meg. A legtöbben nagykorúság elérése miatt kerülnek ki az intézményes állami gondoskodásból.

A gyámhivatal azokban az ügyekben, amikor egy gyermeket a családjából bármilyen okból ki kellett emelni, minden esetben a Gyvt. alapelveinek megfelelően, a kiskorúak mindenek felett álló érdekében döntött, amennyiben ez az intézményhálózat és a férőhelyek miatt lehetséges volt.

A tartós nevelés esetén a vér szerinti családba való visszakerülésre nincs remény, és elsődleges célként a gyermek sorsának végleges rendezéseként, azaz az örökbeadást kell megjelölni. Természetesen ennek sikere függ életkoruktól, illetve egészségi állapotuktól. Az elmúlt évben 6 gyermeket vettünk tartós nevelésbe; 1 gyermeket a szülő halála miatt 5-öt pedig a szülői felügyeletet megszüntető jogerős bírói ítélet miatt. 2010. december 31-én 11 tartós neveltet tartottunk nyilván.

Az átmeneti és tartós nevelt gyermekek helyzetét és körülményeit minden évben kötelező felülvizsgálat során a gyámhivatal újra vizsgálja, értékeli, és ha szükséges megváltoztatja. A három éven aluli gyermekek esetében félévente történik a felülvizsgálat. Megállapítható, hogy egyre több azoknak a gyermekeknek a száma, akik kamaszkorban kerülnek be a gyermekvédelem rendszerébe. Ekkorra már tehetatlenné válnak a szülők, az iskola, és a családgondozók is. Sajnos ebben a korban már a családból való kiemelés a gyermek beilleszkedési vagy magatartási zavarait nem tudja korrigálni.

Családbafogadás

A családbafogadás esetén sem a szülőnek, sem a gyámhivatalnak nem kell bírósági eljárást kezdeményezni, ha a szülő úgy dönt, hogy gyermeke nevelését nagyszülőre, más rokonra, ismerősre bízza. A gyermek érdekében megegyezésre, kompromisszum kötésére sarkallja vitás helyzetekben is a szülőket, rokonokat, és ez mindenképpen pozitív hatással van a közreműködőkre és a családjukból kikerült gyermekekre.

2010-ben 13 gyermek ügyében történt döntés arról, hogy a továbbiakban más család nevelje a gyermeket, így december 31-én összesen 34 gyermek élt gyámhivatali jóváhagyással a szülei háztartásán kívül. A családbafogadó szülők közül legtöbben nagyszülők.

A gyámhivatal által kezdeményezett büntetőeljárások

Gyvt. 6.§ (5) bekezdését, miszerint a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

A gyámhivatal a gyermek veszélyeztetése vagy a tartás elmulasztása és a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt feljelentést tesz. Az elmúlt év során 4 alkalommal került erre sor. 1 esetben kiskorú veszélyeztetése miatt és 3 esetben egyéb - a kiskorú sérelmére elkövetett - bűncselekmény miatt. 3 esetben az ügyészség, illetve a rendőrség megszüntette a nyomozást. Egy esetben, mert az elkövetett cselekmény nem bűncselekmény, két esetben pedig azért, mert a nyomozás folytatásától eredmény nem volt várható. Egy eljárás még folyamatban van.

Nem kizárólag gyermekvédelmi feladatok

Gyámsági ügyek

A gyámok működését és tevékenységét a gyámhivatal irányítja és felügyeli. Gyámság alá kerül a gyermek, ha mindkét szülője meghalt, a bíróság a gyermeket nem a szülőknél (harmadik személy) helyezte el, a gyermek átmeneti nevelésbe vagy tartós nevelésbe került, családba fogadták, a szülők a gyermeknevelésben ténylegesen akadályoztatva vannak.

Az elmúlt év végén 192 gyermek állt gyámság alatt. A tárgyév folyamán nyilvántartásba vettek száma 59 volt; a gyámság alól kikerült 47 gyermek, nagykorúság miatt 19 és a vér szerinti családhoz való visszakerüléssel 28. A számadásra kötelezett gyámok száma 113 volt.

A gyámhivatal tartja nyilván azokat a személyeket, akiket a szülő - halála esetére - a gyermek részére gyámul megnevez, illetve a gyámságból kizárt.

Örökbefogadások

Az örökbefogadásokkal kapcsolatosan többirányú feladatai vannak a gyámhivatalnak.

Egyfelől a jelentkező örökbefogadni szándékozókat a gyámhivatal határozattal nyilvánítja alkalmasnak az örökbefogadásra. 2010-ben örökbefogadásra alkalmasnak nyilvánított 4 házaspár és 3 egyedülálló várakozott.

A második feladat az átmeneti nevelt gyermekek örökbeadhatóvá nyilvánítása. Az eljárást általában a rendszeres felülvizsgálatok alapján kezdeményezi a gyám, vagy hivatalból indítja meg a gyámhivatal.

Ennek törvényi feltételei szigorúan meghatározottak. Tavaly egyetlen gyermek vonatkozásában sem álltak fenn a feltételek, noha sok gyermek hazakerülésére semmilyen remény nincs.

A harmadik feladat a Csjt. 48.§ (3) bekezdése szerinti szülői jognyilatkozat felvétele. Ez olyan lemondó nyilatkozat, amelyben a szülő hozzájárul, hogy születendő, vagy már megszületett

gyermekét általa ismeretlen személy örökbefogadhassa.

A negyedik feladat maga az örökbefogadási eljárás lefolytatása, az örökbefogadás engedélyezése.

2010-ben 4 gyermek örökbefogadását engedélyezte a gyámhivatal. Ebből 3 tartós nevelt gyermek volt. Mindhárom külföldi állampolgárok számára jóváhagyott örökbefogadás volt. Egy gyermek nyílt örökbefogadását engedélyezte a gyámhivatal. Örökbefogadás felbontása iránti eljárás 2010-ben nem indult.

Családi jogállás rendezése

Amennyiben a házasságon kívül született gyermek esetében a jegyző előtt nem tesz senki apai elismerő nyilatkozatot, úgy a gyámhivatal feladata az erre irányuló eljárás lefolytatása, az eseti gondnok kirendelése, ha perindítás szükséges. Ugyancsak a gyámhivatal feladata az apaság vélelmének megdöntésével kapcsolatos eljárás is.

2010. évben csökkent azoknak a gyermekeknek a száma, akiknek a gyámhivatal rendezte a családi jogállását. A 16 esetből 9 apai elismeréssel zárult. Apaság megállapítása iránt 2 perindítást kezdeményeztünk.

Sajnos gyakori, hogy az anyák nem kívánják megnevezni a gyermek apját, és a gyermek 3 éves koráig nem kérik a rendezést, ezt követően kerül sor hivatalból a képzelt apa adatainak megállapítására. Az elmúlt év során 5 esetben történt ilyen.

Kapcsolattartási ügyek

Ez a gyámhivatali munka egyik legtöbb toleranciát igénylő, és legkevésbé sikereket elérő területe. A gyermekelhelyezéstől számított 2 évig a gyámhivatal nem változtathatja meg a bírói ítéletben foglaltakat. A bíróságok a peres felek közötti egyezségkötés alkalmával nem terjeszkedhetnek túl a kereseti kérelmen. A bíróság a szabályozás során nincs tekintettel annak végrehajthatóságára, (hisz nem hozzájuk tartozik ez az eljárás), így a gyámhivatali végrehajtási eljárás sok esetben lehetetlen. A kapcsolattartásra kötelezett, illetve jogosult szülők nem minden esetben a gyermek érdekeinek megfelelően, a szabályozást figyelembe véve és betartva járnak el.

A kapcsolattartási ügyek száma emelkedett és megállapítható, hogy egyre több visszatérő ügyünk volt, azaz akár kéthetente indítanak eljárást az ügyfelek.

2010-ben 179 kapcsolattartási ügyet kezdeményeztek a gyámhivatalnál. 127 esetben a gyámhivatal szabályozta, illetve újraszabályozta a kapcsolattartást. 119 esetben fejeztük be az ügyet határozattal (ebből 106 eset volt átmeneti nevelt gyermek, 6 pedig a tartós nevelt gyermek kapcsolattartási ügye), 8 esetben egyezség létrehozásával. A befejezett ügyeknek egy részében határozattal kell dönteni, ami azt jelenti, hogy a szülők közötti elmergesedett viszonyok miatt nincs lehetőség egyezséget létrehozni közöttük. Az egyezség létrehozására irányuló eljárás megkísérlése a gyámhivatalra nézve kötelező. Az eljárás leggyakrabban szülői kapcsolattartásra vonatkozik, de lehetséges a nagyszülői, vagy más rokon általi kapcsolattartás szabályozása is.

Amennyiben a szülők közötti egyezségben, vagy a bírói ítéletben foglaltakat a szülők valamelyike nem teljesíti, végrehajtási eljárást indíthatnak. Ezek során figyelmeztetéssel, illetve bírsággal élhetünk. A végrehajtási eljárások döntő többsége a bíróság által szabályozott kapcsolattartási ügyekre jellemző.

2005. júliusától lehetőség van mediációs eljárás igénybevételére a kapcsolattartási ügyekben,

azonban a megromlott szülői kapcsolatokban eddig nem volt olyan eset, amikor mindkét fél kérte, vagy beleegyezett volna egy ilyen eljárásba. Ehhez hozzájárul az is, hogy a költségek a szülőket terhelik, valamint a helyi mediátorok hiánya miatt egyébként is nehezen lenne megoldható az igénybevétele.

A másik lehetőség lenne a kapcsolatügyeleten történő szabályozás, mert itt a szülők nem a lakásukon, hanem semleges területen, szakember jelenlétében adnák át egymásnak a gyermeket, így elkerülhető lenne egymás zaklatása.

Az év során egyetlen esetben sem kellett kapcsolattartásból adódóan gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indítani, illetve kiskorú veszélyeztetése miatt feljelentést tenni.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Amennyiben a gyermektartásdíj fizetésére kötelezett nem fizet a gondozó szülőnek, az állam 6 hónapos nemfizetést követően megelőlegezi a gyermektartásdíjat.

Tavaly az új kérelmek száma 47 gyermeket érintett. A megelőlegezések száma 45. A megelőlegezés maximális időtartama 3 év, és ismételten 3 évre lehet kérelmet benyújtani. 42 esetben három évre történt a megelőlegezés, 1 esetben egy évre, egy esetben két évre és egy esetben ismételten.

Szigorodtak viszont a szülő fizetése esetén a felfüggesztés, és az újra folyósítás feltételei, ami hátrányosan érinti a gondozó szülőket. Nyilván a gazdasági helyzet indukálta ezt a szigorítást, mint ahogy a 3 havi nemfizetési időszak felemelését is 6 hónapra. Ezek a módosítások sok egyedülálló szülőt sújtanak. 35 esetben szüntettük meg a megelőlegezést és 2 esetben függesztettük fel a megelőlegezés folyósítását.

Megelőlegezésre a tárgyév folyamán 11.935 ezer forintot fizettünk ki. December 31-én 128 megelőlegezésben részesülőt tartottunk nyilván.

Kiskorúak vagyoni érdekvédelme

2010-ben a gyermekek ingatlanvagyonát érintő szerződések jóváhagyása iránti kérelmek száma 14 volt és minden esetben engedélyeztük az ingatlan eladását, vagy megterhelését, egyetlen esetben sem utasítottuk el a kérelmet.

Az ingatlan eladása, illetve megterhelése csak akkor lehetséges, ha a szülők igazolni tudják azt, hogy az ingatlan elidegenítése, utólagos megterhelése a gyermek érdekében áll. Jellemző a hitelfelvétel, mint megterhelés, ebben az esetben azt is vizsgálnunk kell, hogy fizetőképese-e a család hosszútávon.

Nyilvántartott ingó és ingatlantulajdonos gyermek 322 volt 2010. december 31-én, ez csökkenő tendenciát mutat, ami egyrészt a vagyonsökkenés általános helyzetére is enged következtetni, de több vagyonos kiskorú töltötte be az év során nagykorúságát.

Csökkent a gyámhatósági betétállománnyal rendelkező gyermek száma is (177). Növekedett viszont azon kiskorúak száma, akiknek gyámi fenntartásos betétállományon kívül életbiztosítási kötvénye van (10) és akiknek államilag garantált értékpapírja van (33). A nyilvántartott értékpapírok névértéke meghaladja a 32 millió forintot. A befektetett összeg nagysága csak körülbelüli összeg, mivel a számadások nem december 31-i állapotot tükröznek.

III. Felnőttek személyi és vagyoni érdekvédelme

Gondnokság alá helyezési ügyek

A gyámhivatal cselekvőképességet érintő gondnokság miatt 2010. december 31-én 208 személyt tartott nyilván, közülük 101 cselekvőképességet kizáró, 107 korlátozó gondnokság alatt állt. További 1 személynek ideiglenes gondnokot rendelt a gyámhivatal.

A gyámhivatal mellett jegyzői megbízással tavaly 3 fő hivatásos gondnok működött összesen 51 gondnokolt vonatkozásában. Munkájuk szorosan összefügg a gyámhivatal munkájával, napi kapcsolatunk rendszeres volt. A gondnokoltakkal való foglalkozás során pénzt kezelnek, és gyakran szóbeli támadásoknak, inzultusoknak vannak kitéve.

A számadásra kötelezett gondnokok száma 133.

A gyámhivatal évente indít gondnokság alá helyezési, illetve felülvizsgálati pereket. A korlátozottan cselekvőképes személyek esetében kötelező 5 évente a felülvizsgálati eljárás, de a szakértői vélemények általában 2 évente írják ezt elő. Ebből következően rendszeresen szakértői kirendelések és perindítások történnek akkor is, ha a gondnokolt helyzete vagy egészségi állapota ezt nem kívánja meg. A bíróság előtt kötelező a gyámhivatal megjelenése, ezért ez is időigényessé teszi ezeket az ügyeket.

A cselekvőképességet nem érintő gondnoksági ügyek száma drasztikusan emelkedett, mivel a gyámhivatal hatásköre bővült a más szervek, szervezetek kérelmére kirendelt eseti- illetve ügygondnoksági ügyekkel. Összesen 94 kérelem érkezett. 79 esetben kirendeltük a gondnokot, 14 esetben elutasítottuk a kérelmet és egy esetben megszüntettük az eljárást. Mivel nemcsak a gondnok kirendelése a feladatunk egy-egy ügy kapcsán, hanem a kirendelés indokoltságának felülvizsgálata, az eseti gondnok felmentése (az év folyamán 73-at mentettünk fel és állapítottuk meg munkadíjukat), így a látszólag rutin ügyek komolyan érintették a leterheltségünket. Megjegyezni kívánom, hogy az eseti gondok rendelő ügyek száma rohamosan nő.

Gondnokoltak vagyoni érdekvédelme

A kiskorúakéhoz hasonló vagyoni érdekvédelmi feladatokat lát el a gyámhivatal a gondnokság alá helyezett körében is. A különbség annyiban jelentkezik, hogy amíg a kiskorúak esetében a vagyon megőrzése és gyarapítása a cél a nagykorúság elérésének idejére, addig a gondnokoltak esetében az életminőség javítása.

2010-ben a gondnokoltak közül 56 főnek elkülönítetten kezelt mintegy 43 millió Ft készpénzvagyona, illetve értékpapírja volt. 95 gondnokoltnak a gyámhivatalnál nyilvántartott ingatlan vagy ingótulajdona is volt.

A gondnokoltak pénzfelhasználásának ellenőrzése a gyámhivatal feladata, ez abban az esetben jelent nehézséget, ha annyira csekély a jövedelem, ami a létfenntartáshoz nem elég. A korlátozottan cselekvőképes gondnokolt a törvény alapján akkor is megkapja a jövedelme 50%-át, ha pénzkezelésre nem képes, így a fennmaradó összegből a gondnok nem képes létfenntartását biztosítani, ami egyenes utat jelent a hajléktalan lét felé.

Utógondozás

Az intézményes gyermekvédelemből kikerült gyermek és fiatal felnőtt részeseül utógondozásban; a kiskorúaknál ez kötelező, a fiatal felnőtt esetén csak kérelmére rendelhető el. Célja a nagykorúvá váló volt állami gondoskodásban élők önálló életkezdésének, első lépéseiknek segítése. A kiskorúak esetében, akik vér szerinti családjukba kerültek vissza, inkább szüleik napi gondjait hivatott segíteni, enyhíteni, ez maximum egy évig tart.

Az év folyamán 8 utógondozást rendelt el a gyámhivatal és 13 esetben szűnt meg az utógondozás.

Utógondozói ellátás

A nagykorúságukat intézményes keretek között betöltött fiatalok többsége kéri utógondozói ellátását, azaz, hogy továbbra is abban a lakásotthonban, nevelőszülőnél maradhassanak, ahol addig éltek. Ezen kívül létezik kifejezetten utógondozó-otthon is. Az utógondozói ellátás csak a fiatal felnőtt kérelmére, és meghatározott feltételek fennállása esetén rendelhető el. 21, továbbtanulás esetén 24 éves korig tarthat.

Tavaly 19 fiatal felnőtt kérte ellátását. Kérelmet nem utasítottunk el. Az engedélyezett utógondozói ellátások közül 10 nevelőszülőnél, 3 gyermekotthonban, 1 utógondozói otthonban és 5 külső férőhelyen valósul meg.

Otthonteremtési támogatás

Az otthonteremtési támogatás keretében a 18. életévüket betöltött, volt átmeneti vagy tartós nevelt fiatalok, kizárólag az önálló lakáshoz jutáshoz kaphatnak anyagi segítséget. A kérelmek száma évente a 10-et nem haladja meg.

Tavaly 6 kérelem érkezett és minden esetben megállapítottuk az otthonteremtési támogatást. 8.053 ezer Ft került kifizetésre. Sajnos a kérelmek száma is jelzi azt az országos problémát, hogy a feltételek olyan szigorúak, illetve a támogatás összege olyan csekély, hogy a fiatalok nem tudnak élni a jogszabály adta lehetőséggel.

Összegzés

A hatósági ügyek kapcsán összefoglalva megállapítható, hogy a korábbi évekkel ellentétben nem csak az ügyek száma emelkedett, hanem új hatásköröket is kapott a gyámhivatal, ami az ügyiratforgalom további növekedését jelentette.

Sajnos az ügyfelek fogadásában már néha fennakadás történik. Néhány évvel ezelőtt még előzetes bejelentés nélkül rövid időn belül sorra kerültek az ügyfelek. Az elmúlt év során már gondot jelentett a hosszabb várakozási idő. A megnövekedett ügyfélforgalom miatt a tárgyalásokat már kizárólag nem ügyfélfogadási napokra tudjuk beiktatni, különösen a hosszabb időt igénybe vevő ideiglenes elhelyezések felülvizsgálatával, átmeneti nevelt gyermekek elhelyezésével, felülvizsgálatával kapcsolatos tárgyalásokat, illetve a kapcsolattartási egyezség létrehozására irányuló tárgyalásokat.

IV. Egyéb koordinációs jellegű tevékenység

A gyámhivatali hatáskörök két nem hatósági jellegű eljárással bővültek 2009. év októberében. Most állnak először rendelkezésünkre egész évet felölelő adatok.

Az egyik a hozzátartozók közötti erőszakkal, a távoltagezéssel, kapcsolatos feladatok, amelyek

kapcsán a városi gyámhivatal egyrészt eljárási, továbbítási feladatokkal, valamint a rendőrség felé javaslattevési joggal rendelkezik, másrészt koordinációs feladatokat lát el az érintett szervezetek vonatkozásában a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény ideiglenes, illetve megelőző távoltartás szabályaira tekintettel. Ezek a szervek: az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, (védőnő, háziorvos, gyermekorvos); a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók; a közoktatási intézmények; a gyámhatóság; a rendőrség; az ügyészség; a bíróság; a pártfogó felügyelői szolgálat; az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek; a menekülteket befogadó állomás, szállás; a társadalmi szervezetek, és alapítványok. A fenti intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik.

A meghatározott intézmények, illetőleg a családvédelmi koordinációért felelős szerv kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyámhivatal, mint a családvédelmi koordinációért felelős szerv kezdeményezi az együttműködésben résztvevő szerv alkalmazottjának fegyelmi felelősségre vonását, ha jelzési és együttműködési kötelezettségnek nem tesz eleget.

Hozzátartozók közötti erőszaknak minősül egyrészt a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, a szexuális önrendelkezéshez való jogot, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető tevékenység, másrészt a bántalmazó által a bántalmazott sérelmére megvalósított, a méltóságot, az életet, továbbá a testi és lelki egészséget súlyosan és közvetlenül veszélyeztető mulasztás.

Akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartást, illetve megelőző távoltartást rendeltek el, a távoltartás hatálya alatt köteles magát távol tartani a bántalmazottól, a bántalmazott életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól, az ideiglenes megelőző távoltartó határozatban, illetve a megelőző távoltartó határozatban megjelölt más személytől, és tartózkodni attól, hogy a bántalmazottal közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

A megelőző távoltartás során a gyámhivatal hallgatja meg a bántalmazót és a bántalmazottat, és keresi meg a rendőrséget. Ha kiskorú, avagy gondnokoltat érintően érkezik bejelentés, akkor külön eljárást indít a kiskorú veszélyhelyzetének megfelelően.

Az elmúlt évben 31 ügyben jártunk el. Az eljárások során 3 esetben az ügyészség részéről történt a kezdeményezés, a többi esetben a rendőrség részéről. Az eljárás során 16 kiskorú volt érintve és egy esetben sem volt gondnokolt érintve. Minden esetben, ahol kiskorú érintve volt az ügyben, a gyermekjóléti szolgálat felé megtettük a szükséges intézkedést, ahol csak felnőttek voltak érintettek, ott pedig a családsegítő szolgálatot kerestük meg.

2009. október 1-től hatásköre a gyámhivatalnak a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X.19.) Kormányrendelet, valamint a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Kormányrendelet alapján annak vizsgálata, hogy a számlatartozással rendelkező ügyfelek között van-e otthonteremtési támogatással érintett személy, vagy nevelőszülő. A tavalyi évben 74 átnézendő lista érkezett. Ezekre a jelzésekre a Tigáz, az EMFESZ, az E.on és az ELMŰ-ÉMÁSZ felé a gyámhivatalnak válaszolnia kell, illetve, ha védendő fogyasztó szerepel a listán, velük szemben eljárási kötelezettsége van. Két esetben találtunk védendő fogyasztót és mindkét esetben - a szükséges eljáráson kívül - a személyes segítséget is megadtuk számukra.

A gyámhivatal továbbra is, mint ahogy fennállása óta minden évben, szoros együttműködésben dolgozik a gyermekvédelmi ügyekben a Nógrád Megyei Gyermekvédelmi Központtal és a

Salgótarjáni Kistérség Többcélú Társulása Kistérségi Szociális és Gyermekvédelmi Szolgáltató Központtal.

V. A felügyeleti szervek által a gyámhatósági területen végzett ellenőrzések tapasztalatai

1. Felügyeleti ellenőrzés a nevelésbe vétel és annak felülvizsgálata, örökbefogadói alkalmasság, örökbefogadás engedélyezése, felbontása ügykörökre vonatkozóan.

Az ellenőrzést elrendelte: Szociális és Munkaügyi Minisztérium

A felügyeleti ellenőrzést végezte: Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint az Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarjáni Kirendeltsége.

A vizsgálat eredménye: a tájékoztató készítésének időpontjában még nem áll rendelkezésre.

2. A vizsgálat tárgya: Az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermekek által okozott károk megtérítésével kapcsolatos gyámhivatali döntések. A vizsgált időszak: 2009. augusztus 1. napjától 2010. július 1. napjáig.

A vizsgálatot elrendelte: Nemzeti Erőforrás Minisztérium Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztály

A vizsgálatot végezte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarján.

A vizsgálat eredménye: A gyámhivatal átmeneti, illetve tartós nevelésbe vett gyermekek által okozott károk megtérítésével kapcsolatos eljárást nem folytatott.

3. A vizsgálat tárgya: A gyámhivatalok eljárásának törvényessége a gyermektartásdíj állami megelőlegezése kapcsán a 2010-ben indult ügyekben, amelyekben a határozatok 2010. első félévében jogerőre emelkedtek.

A vizsgálatot elrendelte : Nógrád Megyei Főügyészség

A vizsgálatot végezte: Nógrád Megyei Főügyészség

A vizsgálat eredménye: A Nógrád Megyei Főügyészség felszólalással élt annak érdekében, hogy a tartásdíj állami megelőlegezése iránti kérelmek tartalmazzák a Gyvt. 22. § (6) bekezdésében foglaltakra (nincs helye tartásdíj megelőlegezésének részösszegű megfizetés vagy részösszegű behajthatóság esetén, ha ennek mértéke a bíróság által megállapított gyermektartásdíj alapösszegének ötven százalékát meghaladja, valamint a lejárt gyermektartásdíj esetén) vonatkozóan a kérelmezők nyilatkozatát és, hogy a gyámhivatal határozatát az önálló bírósági végrehajtóval is közölje. A gyámhivatal a felszólalással egyet értett és a Nógrád Megyei Főügyészséget értesítette a megtett intézkedésekről.

4. A vizsgálat tárgya: Ideiglenes hatályú elhelyezések célvizsgálata. Vizsgált időszak 2010. január 1.-2010. október 30.

A vizsgálatot elrendelte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala.

A vizsgálatot végezte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarjáni Kirendeltsége.

A vizsgálat eredménye: A vizsgálat eredményeként a szociális és gyámhivatal a gyámhivatal szakmai munkájára vonatkozóan elmarasztaló megállapítást nem tett.

5. A vizsgálat tárgya: Két évet meghaladó védelembé vétel felülvizsgálatának célvizsgálata. Vizsgált időszak: 2009. szeptember 1. és 2010. szeptember 30. között .

A vizsgálatot elrendelte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala.

A vizsgálatot végezte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarjáni Kirendeltsége.

A vizsgálat eredménye: A vizsgálat eredményeként a szociális és gyámhivatal a gyámhivatal szakmai munkájára vonatkozóan elmarasztaló megállapítást nem tett.

6. A vizsgálat tárgya: A gyámok tevékenységének célvizsgálata. A vizsgált időszak: 2008-2009.

A vizsgálatot elrendelte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala.

A vizsgálatot végezte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarjáni Kirendeltsége.

A vizsgálat eredménye: A vizsgálat eredményeként a szociális és gyámhivatal a gyámhivatal szakmai munkájára vonatkozóan elmarasztaló megállapítást nem tett.

7. A vizsgálat tárgya: Speciális szükségletű gyermekek elhelyezési feltételeinek célvizsgálata

A vizsgálatot elrendelte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala.

A vizsgálatot végezte: Észak-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala Salgótarjáni Kirendeltsége.

A vizsgálat eredménye: A vizsgálat eredményeként a szociális és gyámhivatal a gyámhivatal szakmai munkájára vonatkozóan elmarasztaló megállapítást nem tett.

A gyámhivatal munkatársai rendszeresen részt vesznek a szociális és gyámhivatal által negyedévente szervezett szakmai értekezleteken, ahol konzultációra van lehetőség a helyes joggyakorlat kialakítása érdekében. Szakmai továbbképzésekre az anyagi lehetőség szűkössége miatt nem volt módunk.

Salgótarján, 2011. április 4.

dr. Szaniszló Éva
gyámhivatal vezető